

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

на годину	6 дин.
на пола године	3 дин.
за стране земље на годину	9 дин.

Недеља 7. Јула 1891.

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преглату ваља слати упутницом на општински
суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЉАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА 43. РЕДОВНИ САСТАМАК 20. Маја 1891. год.

Председавао заступник председника г. Св. Карапешкић од одборника били г. г. М. Ј. Марковић, К. Б. Михаиловић, Јов. М. Тадић, А. Ј. Одавић, Јов. Станковић, Јов. Петковић, Миј. Јанковић, Н. Р. Поповић, Ђ. Николић, С. Азријел, Р. Петровић, Р. Драговић, В. Виторовић, М. Р. Маринковић, М. Јовановић, Дим. Најдановић, Ђ. С. Новаковић, М. Капетановић, Ф. Васиљевић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 16. Маја 1891 год. и у одлуци КЊБр 276 учињена је измена, да за процениоце приватних имања у споменичкој ул. буду изаброта по могућству она лица, која су у процењивачком одбору а у околини споменичке улице станују.

II.

Одборник г. Коста Главинић примећује да у записнику одборских одлука седнице држане 13. Маја 1891. у одлуци КЊБр. 255 АБр. 935 није записана изјава водоводне комисије, да скида са себе одговорност ако се радови око водовода одоцне услед решења одборског, да се понуда Ф. Тозија и ком. из Лечана у Италији проштудира и задржи решење од извршења којим су примљени услови за набавку машина из фабрике г. Куна из Штутгарта.

Даље примећује г. Главинић да је излишно било нарочито напомињати у истој одлуци, да водоводна комисија позива и г. Т. Селесковића да проучи Тозијеву понуду, пошто је г. Селесковић већ члан водоводне комисије.

Моли одбор да дозволи да се ове његове примедбе ставе у записник ове седнице.

По саслушању овога одбор је одобрио, да се обе ове примедбе г. Главинића ставе у записник данашње седнице.

III.

По прочитању молбе Јована Лиоте, олд. АБр. 645, којом молилац тражи. да му општина одобри, да може поравнати пут општински, који води поред његове циглане и да отуд добивену земљу употреби за израду цигаља а он да зато даде општини у накнаду 25.000 печених цигаља одбор је решио, да ову ствар проучи одборско повереништво и поднесе свој извештај одбору, имајући на уму и ранија акта и одборска решења по овој ствари. За поверенике изабрати су: г. г. М. Ј. Марковић, Љуб. Јовановић, Мата Јовановић, Н. Р. Поповић, одборници и општ. инжињер Јов. Смедеревац.

IV.

По прочитању молбе Новака Максимовића и других ГБр. 727 којим моле, да им општина уступи стари и неупотребљив камен, да они њиме о свом трошку калдрмишу улицу орашку

где су им имања, одбор је решио, да ову ствар проучи одборско повереништво, коме да су чланови г. г. М. Ј. Марковић, Љуб. Јовановић, Мат. Јовановић, Н. Р. Поповић. Сима Д. Мидићевић одборници и општ. инжињер г. Јов. Смедеревац.

Ово одборско повереништво да проучи и питање о оправци пута ка општ. клапици и места око кланице па и о томе одбор извести.

V.

Одборник г. Јов. Тадић пита председништво да ли је одговорено Народној банци на њено писмо, којим она саопштава услове под којима би дала општини позајмицу до једног милиона динара, и пошто је председништво одговорило, да народној банци никакав одговор није дат, одбор је препоручио председништву, да народној банци одговори, да општина београдска неће са њом закључивати позајмицу до једног милиона динара.

VI.

По прочитању молбе хлебарског еснафа АБр. 1007 и по саслушању цена брашна и жити, одбор је после поименичног гласања са 13 гласова противу 7 решио, да се цена хлебу од 27 пара спусти на 25 пара динарски по килограму.

VII.

Одборник г. Солмон Азријел предлаже, да одбор општински одређује тежину и цену векнама, кифлама и томе подобно.

По саслушању овога предлога, одбор је решио, да суд општински свестрано проучи ово питање и поднесе одбору своје мишљење на одобрење.

VIII.

Председништво извештава одбор, да је водоводна комисија ежом својим АБр, 1005 поднела извештај г. Тодора Селесковића, члана надзорне водоводне комисије, који је извештај и водо одна комисија усвојила, у коме се предлаже, да се понуда Ф. Тозија и комп. из Лечана за набавку машина потребних за нов водовод београдски, као непробитачна за општину одбаца.

По прочитању тога акта надзорне водоводне комисије и извештаја г. Селесковића, одбор је решио, да се Ф. Тозија и компаније понуда одбаца, да се набавка ових машина уступи фабрици г. Куна из Штутгарта, према већ усвојеним условима решењем одборским од 8. Маја 1891 год. АБр. 935; да се у „Општинским Новинама“ обнародују извештаји водоводне комисије, којим се предлаже г. Кунова понуда и извештај г. Селесковића, којим се одбацује Тозијева понуда; да се г. Селесковић умоли, да пре штампања овај свој извештај наново прегледа, поједине изразе ублажи и допуни.

IX.

По прочитању акта истражног судије АБр. 973, 956, 957, СБр. 7745 и акта истражног су-

дије за вар. Ваљево и срез подгорски АБр. 988 којим се траже уверења о владању и имовном стању појединих лица, одбор је изјавио, да су му Никола Илић и Марџа Недељковић, непознати; да је Младен Ботурић, кафеџ. олд. добродо владања а сиротног стања, да је Менахем Д. Русо, доброг владања а средњег имовног стања и да му је Ђира Панић, надничар непознат.

X.

Грађевинско одељење према решењу одборском од 16. Маја о. г. ГБр 685 подноси акта из којих се види, да је молиоцу Павлу Стефановићу дата нивелета 1887 год. од стране општине.

По прочитању тога акта ГБр. 503/87 год. одбор је после поименичног гласања са 9 гласова против 8 (тројица нису гласали) усвојио извештај повереништва изабратог у седници одборској од 13. Маја 1891 год. ГБр. 655, којим се предлаже, да се молиоцима Павлу Стефановићу и другима уважи молба о измени нивелете у горњој Јовановој улици.

XI.

По прочитању протокола лицитације ГБр. 669. држане 14. Маја 1891 год. за грађење калдрме са дотераним каменом у которској улици, одбор је решио, да се ова лицитација као скупа одбаца и друга расписе.

XII.

По прочитању протокола лицитације ГБр. 622 држане 9. Маја 1891 год. за откопавање земље до нове нивелете у ноћајској улици, на којој није било ни једног лицитанта и протокола саслушања ГБр, 621, на коме Живко Тришић изјављује, да се прима да овај посао изради према условима и профилима по предрачунској цени, — одбор је решио, да се откопавање земље у ноћајској улици до нове нивелете уступи Живку Тришићу по предрачунској цени од 80 пара динар. од куб. метра.

XIII.

По прочитању протокола лицитације ГБр 671, држане 14. Маја 1891 год. за грађење калдрме са дотераним каменом и циклоп тротоаром у Вук Караџићевој улици, одбор је решио, да се ова лицитација као скупа одбаца и друга расписе.

XIV.

По прочитању протокола лицитације ГБр. 684, држане 16. Маја 1891 год. за откопавање земље у улици Вук Караџићевој, одбор је решио, да се откопавање земље у Вук Караџићевој улици уступи Живку Тришићу по 94% паре дин. од куб. метра.

XV.

По прочитању протокола лицитације ГБр. 686, држане 16. Маја 1891 год. за грађење ци-

WWW.UNILIB.RS

дод тротоара у улици „Топличин венац“, одбор је решио, да се грађење циклоп тротоара у улици „Топличин венац“ уступи Јовану Шеллигу и комп. по цени од 5 97³/₄ дин. од квадрат. метра.

XVI

По прочитању протокола лицитације ГВр. 687, држане 16. Маја 1891 год. За грађење циклоп тротоара у балканској улици, одбор је решио, да се грађење циклоп тротоара у балканској улици уступи Ристи Крстићу по цени од 5 98 дин. од квадрат. метра.

XVII

По прочитању протокола лицитације ГВр. 676 држане 15 Маја 1891 год. за грађење калдрме са дотераним каменом и циклоп тротоара у једренској улици, одбор је решио, да се ова лицитација као скупа одбаци и друга у најкраћом року распише.

XVIII

По прочитању протокола лицитације ГВр. 665, држане 13. Маја 1891 год. за откопавање земље до нове нивелете у једренској улици, на којој није било ни једног лицитанта и протокола саслушања Живка Тришића ГВр. 666, на коме изјављује да би се овога посла примио по 1-19 дин. од кубног метра, одбор је решио, да се понуда Живка Тришића одбаци и друга лицитација распише.

XIX

По прочитању протокола саслушања Стојана Настасијевића ГВр. 507 на коме нуди општини 300 куб. мет. истуцаног шљунка за оправку смедеревског друма по 6-50 дин. од куб. метра са његовим подвозом до места, — одбор је решио, да се ових 300 куб. метара истуцаног шљунка откупе од Стојана Настасијевића по 6 дин. од куб. метра с тим, да продавац буде дужан да овај шљунак до места о свом трошку пренесе.

XX

Председавајући г. Св. Карапеша мола одбор да би му изводео одобрити шесто-недељно одсуство ради поправке здравља, и одбор је по прочитању лекарске сведоџбе АВр. 1004 одобрио г. Св. Карапешу шесто-недељно одсуство с тим, да исто почне важити онда, кад новонабрани председник општине буде дужност примио.

ПОДЛИСТАК.

БИОГРАФИЈА

II

ДРЖАВНИЧКА РАДЊА

ВУКА БРАНКОВИЋА И МИЛОША ОБИЛИЋА

Тема: награђен видовданском наградом.

од

Ж. М. РОМАНОВИЋА

Мој синко, ко свијетла образа умире, не каје се, што се родио, ма му за живота и горки дани бивали.

ЛОК. НОВИЋА, ОТОЧАНИН
„Калетан Радич“ стр. 47.

(наставак)

Напред смо рекли, да је Вук имао и два брата, калуђера Романа и Гргура. Кад се Вук доцније упокојио — сахрањено га је први му брат, калуђер Роман. Сем тога Вук је имао и једну сестру. Историји није познато њено име, али се зна, да је била удата за Ђурђа Топију, арбанашког господара.

XXI

Одборник г. Никола Р. Поповић накнадно интерпелацији г. Ристе Петровића СБр. 7540 подноси акт којим тражи да председништво испита општинског позорника Тому Милошевића зашто је по ствари просипања нечистоће на неодређеном месту нетачно реферисао одељку варошко-дунавском.

На ово је председништво изјавило, да ће испунити жељу г. Николе Р. Поповића и у идућој седници о резултату извести.

XXII

Одборник г. Коста Б. Михаиловић мисли, да би се без штете по интересе општине могла укинути стражара трошаринска код Шетечковог млина.

По саслушању овога председништво је изјавило, да ће нарочито одборско повереништво ово питање проучавати и одбору своје мишљење на одобрење поднети.

XXIII

Председништво реферисе одбору да ће откопавање улце каменичке бити готово и да би требало да се одреди повереништво, које би имало да проучи како да се изврши нивелација у продужењу ка „Моруни“ и „ломиној улици“ као и нивелација домене улце ка балканској у којој је нивелација већ свршена.

По саслушању овога одбор је усвојио овај предлог председништва и изабрао за поверенике г. г. Косту Б. Михаиловића, Лазара П. Дашковића и Мијанла Цветковића, одборнике, и општ. инжењера г. Јов. Смедеревца.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Набавка машина за нов водовод. Одбор општински у седници својој од 20. Маја 1891. год. решио је, да се сва званична акта око набавке машина потребних за нов водовод београдски обнародују, како би се избегла свака сумња у неправилан рад око избора фабрике за лиферовање ових машина.

Према извештају који је надзорна водоводна комисија поднела, одбор је био одобрио, 8. Маја 1891. год. да се машине поруче код Г. Куна, по у седници одборској од 13. Маја 1891. год. усљед интерпелације г. Андре Ј. Одавића, да је једна много јевтинија и повољнија понуда Ф. Тозија и Комп. из Лењана доцније дошла, задржато је ово решење од извршења, док се понуда Тозијева од надзорне водоводне комисије не проучи.

Усљед овога решења одборског, водоводна комисија упутила је понуду Тозијеву г. Т. Селесковићу члану комисије и стручњаку, да поднесе свој извештај.

Писмо водоводне комисије, којим спроводи општини извештај г. Селесковића, гласи:

ВОДОВОД ВАРОШИ БЕОГРАДА

БР. 1086.

19. Маја 1891. год.
Београд.

ПРЕДСЕДНИШТВУ ОПШТ. ВАР. БЕОГРАДА.

Према писму председништва од 14. Маја 1891. год. АВр. 935 надзорна комисија за грађење водовода је још истог дана послала члану комисије г. Селесковићу у Крагујевац, како писмо председништва, тако и понуду Ф. Тозија и Комп. из Лењана, са свима пртежима, на преглед и оцену.

У извештају од 17. тек. мес., који се овом писму прилаже, изложио је г. Селесковић своје мишљење о тој понуди и остали чланови комисије, слажући се потпуно са оценом г. Селесковића додају још, да би поред онога, што би се по мишљењу г. Селесковића више утрошило на машинску инсталацију, утрошило још најмање 20.000 дин. на дубље фундарање целе машинске зграде.

Овом приликом комисија сматра за своју дужност обратити пажњу председништва да је тиме, што је после скоро два месеца, узета у претрес једна понуда, која је десет дана доцније стигла, пошто су остале понуде отворене, задржата поручбина машина за скоро две недеље а тиме ће се задржати и сви остали радови, који у тесној вези стоје са набавком и постављањем машинске инсталације.

За последице овог задоцњења, као и ако

Историја Вукових синова бејаше врло несретна. Кад је била битка код Ангоре, Ђурађ је измакао, да га цариградски Грци не баце у тамницу. Гргур пак са султаницом Бајазитовом, а својом ујном, дошао је ропства татарскога. Шта је напоследку било са Гргуром историји није познато. Најмлађег сина Вукова, Лазара, заробеше Турци, кад је оно Султан Муса напао на земље Стевана Лазаревића. Ту су га отровали заједно са Стевановим братом — Вуком.

Ђурађ пак био је те ретке среће, те је, измиривши се са деспотом Стеваном, (1404 г.) сео на деспотску столицу. Трагична судбина овог последњег владара позната је многим. Умр'о је у дубокој старости, у 89. години. дочекавши, да види кћер у Турцима, ослепљене синове, и што је најгоре — уништenu државу.

Пошто су изумрли синови и унуци Вукови почело је мало по мало нестајати Бранковића.

Већ у веку, у коме живимо, нама је непознато, да има кога, који би могао с правом рећи, да проиходи од племена некада великог господина — кнеза Вука. У босанском селу, Бранковићу, што се нала-

зи на половини пута између Вишеграда и Рогатице, живи потурчењачка породица бегова Бранковића. Не изгледа нам, да су они прави потомци Вука Бранковића. Али се они пак сами, чисто поносећи се, називају потомцима Вуковим.

Нека, за ове босанске бегове Бранковића, и ово буде узгред споменуто. Одмах после окупације Босне и Херцеговине један загребачки лист донео је ову анекдоту. Неки мађарски коњички мајор пакосно упита једног од бегова Бранковића:

— Ама, Бога вам, знате ли ви, да је ваш предак издао на Косову?

— Знам, господине мајору, али ви забрављате, да је он предводио мађарске катане, одговори бег и ућутка насрћљивог мајора.

Одношај Вуков спрам кнеза Лазара

ЊЕГОВО ПОЛИТИЧКО ДЕЛАЊЕ ПРЕ БИТКЕ КОСОВСКЕ.

Питање у каквом је односу био Вук Бранковић спрам свога таста, кнеза Лазара, и његово политичко делање пре косовске битке без сумње спада међу веома тешка питања у целокупној српској историји. Јер

би се решење овог питања још и даље про-
дужило, комисија скида са себе сваку од-
говорност.

У прилогу под $\frac{1}{2}$ шаљу се цртежи То-
зине понуде, а извештај г. Селесковића моли
се председништво да комисији врати.

ПРЕДСЕДНИК
НАДЗОРНЕ ВОДОВОДНЕ КОМИСИЈЕ
Н. И. Стаменковић с. р.

А сам извештај гласи:

ПРЕДСЕДНИКУ КОМИСИЈЕ
ЗА ГРАЂЕЊЕ БЕОГРАДСКОГ ВОДОВОДА
Београд.

Част ми је учтиво известити председ-
ника, да сам примио писмо председништва
општине вароши Београда АБр. 938 од 14.
Маја 1891. год. у коме се излаже решење
поштов. одбора те општине: да се држава
офертална лицитација за набавку потребних
машина за нов водовод београдски сматра
за несвршену, док се не проучи и понуда
Ф. Тозија и Комп. из Лењана у Италији;
примио сам и цртеже у оригиналу исте фа-
брике. На захтев поштов. одбора проучио
сам и ту понуду и част ми је учтиво за-
молити председника, да изволи поштов. од-
бору општинском доставити следеће моје
мњење о понуди фабрике Тозија и Комп.

Већ у извештају о машинској инстала-
цији београдског водовода, коју смо имали
част поднети општини, г. Зорић проф. В.
Шк. и подписати, приликом прегледа Смре-
керовог пројекта наглашено је, да се у по-
гледу на најважније моменте: *економија и*
сигурност у раду водовода може констатова-
вати, да је г. Смрекер, у машинској ин-
сталацији београдског водовода свога про-
јекта, изнео једно врло сретно решење тог
машинског питања.

Специфичне тешкоће, које су се имале
савладати при решавању питања о машин-
ској инсталацији београдског водовода, са-
владао је г. Смрекер веома марљивом штуд-
ијом, базирајући се на корисне податке сво-
јих дугогодишњих практичних искустава.

Комисији која је имала доцније да из-
ради детаљне услове за набавку свега ма-
теријала за машинску инсталацију београд-
ског водовода, чинила је то, оснивајући се
на речено Смрекерово решење тог машин-
ског задатка, као на решење потпуно ко-
ректно.

Допуну коју је комисија чинила, да се
пумпе у Смрекеровом пројекту имају заме-
нити са пумпама чији се вентили крећу на-
рочитим крмилом, — не мења принцип Смре-
керовог решења ни најмање, већ га допу-
њује као детаљ, чија је пробитачност нај-
новијим искуствима у машинству доказана.

Да је у томе питању и комисија са своје
стране коректно радила, доказују оне че-
тири понуде, које су нам дошле од 4 фаб-
рике европског реномеја у грађењу, нарочито
машинских инсталација за водоведе, као што
су то фабрике: Кун-Штутгард, Ешер Вис-
Цирих, Ридингер-Аугсбург и Саксонска фаб-
рика у Кемницу.

Све те фабрике донеле су у својим по-
нудама брижљиво израђене пројекте, које
доказују дубоко стручно знање и искуство
пројектаната, и сви они у принципу се слажу
са Смрекеровим пројектом, у коме је во-
ђено рачуна о специфичним потребама бе-
оградског водовода.

Међу свима тим понудама показује се,
да је Кунова понуда најрационалнија, она
нам даје највећу гаранцију за економан
и сигуран рад, и комисија се с тога и од-
лучила за ту понуду и предложила је поштов.
одбору да је прими.

Данас имао сам част проучити понуду
фабрике Тозија и Комп. у Италији. Да није
на цртежима пројекта те понуде назначена
фирма, бих на први поглед већ рекао: да
је то пројект каквог ђака технике и то ђака
доста слабог.

Цртеж (са цигло 2 воте) који носи над-
пис „Project für das Wasserwerk der Stadt
Belgrad“ подсећа чудновато на цртеже пу-
бликације професора Ридлера у Ахену, и

уверен сам да се нећу огрешити о чисту
савест, ако тврдим, да тај Тозин „Project“
друго ништа није до превађена једна слика
из тих цртежа Ридлерових, за коју г. Този
мисли, да може београдској комисији под-
нети као пројект.

На 3 друга цртежа, изнешени су детаљи
парног цилиндра и крмила Сулцеровог сис-
тема, које је фабрикант Този прекопирао са
модела, каквог га је Сулцер израђивао још
пре 20 и више година, каквог сам га пре
14 година као ђак политехнике са свима
његовим махнама цртао, и какав је у хи-
љадама екземплара у многим техничким
часописима насликан и описан.

Тим цртежима хоће фабрикант Този да
изнесе систем парне машине његове пумпе-
нам јер, неразумевајући услове, које је коми-
сија ставила: „да крмило парне машине
ваља да буде системе Сулцерове или Кол-
манове,“ Този, држао се буквално тог ус-
лова, и немајући свог искуства и своје штуд-
ије у грађењу парних крмила прецизног
система, он на доват окопирао верно Сул-
церов систем, и на пакост, потрфеио је баш
онај систем, кога је сам Сулцер пре 10 и
више година напустио и својим новијим
пробитачнијим системом заменио.

Исто онако како нам се фабрикант Този
преставља у цртежима, исто тако излази и
са текстом своје понуде, врло површно: он
завршује својом гаранцијом о Конзуму у
12.5 кила воде, на ефективну коњску снагу
и сат.

Кад би општина вароши Београда имала
на одмет новаца, и кад би вољна била да
утроши тај новац на потпомагања експери-
мената у изради машинских инсталација за
водоводе, општина не би требала да иде
чак у Италију, јер би се могло и код нас
наћи етаблисмана, који би радо приста-
ли, да и са скромним њиховим средствима
за сто хиљада динара фабрикују једну ком-
поунтмашину са Ридлеровим пумпама, које
не гарантује мањи утрошак воде но што

је само његов ранији рад могао у неколико
изазвати ону страхоту, на Косову, коју је
наш народ онако лепо опевао.

Вук је господарио у баштинама свога
оца Бранка, Лазар такође у својој области,
коју је још за времена Душанова имао.
Оженивши се тако блиском рођаком цар-
ском, Лазар је још и више увећао своје
земље, јер је неоспорна ствар, да је Душан
уз Милицу дао мираза у земљи кнезу Ла-
зару. И код Вука је чекало тако стајало.
Оно истина стоји факат, да му Лазар, што
се тиче области није ништа дао уз Мару,
али је Вук такође сам раширио међе свога
владања. За време међусобних немира и
отимања за престо српске царевине Вук се
знао добро користити. То и сам Вук призна-
је у својој повељи, којом је даровао ма-
настиру Хилендару две Гадимље у Ситни-
ци. У тој се повељи између осталог вели:
„Ја, по милости божјој, Вук Бранковић,
владајући земљом мојом, колико ми бог уру-
чи, принесох овај мали дар пречистој ма-
тери богородици хилендарској.“

Али се из овог читата види још нешто
друго, а не само, да се Вук користио не-

мирима у српској држави. „Ја, по милости
божјој, В. Бранковић, владајући земљом
мојом итд.“ не може друго ништа да значи,
до даје Вук у својој држави владао само-
стално, само у важнијим питањима при-
знавао хегемоност свог таста, кнеза Лазара.

Да је доиста Вук био самосталан у зем-
љама свога владања, и да је признавао хе-
гемоност Лазару најбоље се види из пове-
ље, којом је он 20. Јануара 1387. године,
у Приштини потврдио трговачке повластице,
дане Дубровчанима од ранијих српских
владалаца. Што је знаменито на тај пове-
љи поред нужних потписа, долазе још три
сведока „властелина Вукова.“ Ови потписи,
као да још јаче потврђују, колико је Вук
био самосталан.

Почетак гореспоменуте повеље гласи
овако: „По милости божјој, Вук Бранко-
вић пише на знање свима, како послаше
властели дубровачки повлисаре своје гос-
подину ми Кнезу (Лазару) именом Николу
Гундулића и Јакова Бавчилића, и донесоме
њему записе великог господина, цара Сте-
фана, и господин кнез не потвори им те за-
писе, већ им баш потврди; тако исто до-

ђоше речени властели и к мени, и ја ви-
девши записе господина цара Стефана и
господина ми кнеза такође не потворих,
већ их потврдох итд. итд.“

Као што се даље из исте повеље види,
Вук је имао и свој двор, и своје градове,
а мал час рекосмо да је имао и своју
властелу.

О томе одношају Вука Бранковића пи-
сали су више писаца, како наши тако и
страни. Сви се они слажу у ономе, што
смо ми мало час рекли, т. ј. да је доиста
Вук признавао Лазару хегемоност у посло-
вима, који се тичу целокупне државне ма-
шинерије. Тако К. Јиречек у својој исто-
рији Бугара вели: „Лазар је владао земљом.
Скоро независно од њега управљао је Вук
Бранковић на Косову пољу, где му је у
граду Приштини и столица била.“ Исти на-
учник у своме делу „Handelsstrassen und
Bergwerke etc“ а на страни 39. овако пише:
„Северно од Шаре у слободној Србији вла-
даше кнез Лазар: један велики део земље
притежавао је Вук Бранковић, коме су при-
падали Призрен, Приштина, Вучитрн, Тре-
пче, и сва рударска околина планине Ко-

то Тозијани; а под предпоставком утрошка најбољег енглеског угљена, као што то Тозијани, ти наши домородни егаблисмани, гарантовали би још и већу економију у раду своје машинске инсталације но што то Тозијани чини са својом инсталацијом.

Стављајући себи питање: зашто је пошт. одбор општине вароши Београда захтевао, да се рад комисијски у ствари избора фабриканата сматра као несвршен, и да та комисија узме у претрес Тозијеву понуду? — објаснио сам себи ту околност тиме, што је разлика у цени Тозине инсталације наспрам Кунове, назначена у 60.000 динара, за коју је Този јевтинији. — То је само привидно! Већ и сам следећи факт говори противу тога: предмети Кунове инсталације за више од 40.000 килогр. тежи су по предмети те исте инсталације Тозијеве. — Тежина предмета при машинским инсталацијама игра велику улогу и може се са сигурношћу рећи да при целисходно изведеној конструкцији машинске инсталације, солидност, (т. ј. сигурност и ексактност рада) те инсталације расте са тежином.

Фабрикант Този досетљив је фабрикант и рекао је себи: да би конкуренцији у цени доскочио, скинућу са главне постеле на којој цела парна машина са пумпом почива, толико машинско конструктивних делова, да цела инсталација буде за 40.000 и више килогр. лакша, — не тиче ме се, што ће општина београдска те машинско конструктивне делове да замени са грађевинско конструктивним деловима, т. ј. што ће гвоздену постелу да замени зиданом.

Тај посао иде на рачун грађевина, дакле ипак плаћа га општина, а ја (Този) ћу моћи машинску инсталацију дати јевтиније за $40.000 \times 1.5 = 60.000$ динара (јер је, саввим подударно, данашња, просечна, специфична цена тим инсталацијама 1.5 динара).

Друго је сад питање о пробитачности те замене: да грађевински елементи супституишу машинске. — Поред тога што би

услед те досетке Тозијеве, општина морала на построј фундамената издати куд и камо већу суму новаца но за фундамената за инсталацију Кунову. — сам би построј целе инсталације био веома несигуран и изложен неправилностима слегања зидова, а то иде на уштрб правилног рада машине.

Проучивши повуду фабрике Този и комп. част ми је учтиво изјавити моје мњење: да понуда фабриканта Тозија и комп. из Лењана у Италији, за извршење машинске инсталације београдског водовода не треба узети у призрење, а укратко изведено, из ових разлога:

1.) Фабрика Този и комп. не држећи се, или боље рећи, не схватајући тешкоћу проблема машинске инсталације за београдски водовод, која је тешкоћа решењем Смеркеровим у начелу на користа и пробитачан начин савладана, прелази преко тога рада Смеркеровог пројекта и прелази преко нарочитих напомена, које је комисија водоводна у условима набавке изнела, и износи на своју руку један тако названи пројект инсталације, који је за прилике београдског водовода не смислен, као што то на првом месту тврди сама Тозијева диспозиција парне машине и пумпе, коју је, по произвољном цртежу каквог журнала, поставио тако, да висина сисања при нормалном стању воде у бунару, износи 6 м. а при поле формалном раду пумпе, та ће висина сисања да се попне на 8 м. и Тозијева пумпа, са 50 окретаја у минути, насигурно, престаће дејствовати.

2.) Општина београдска, набавком Тозијеве машинске инсталације била би изложена врло великом трошку за фундацију парне машине и пумпе, јер би била принуђена, да постелу те машине и пумпе, изради у тесаном камену или бетону, док је код других понуђача та постела ушла у гвоздену конструкцију саме машине и пумпе.

3. Гаранцијом Тозијевом о утрошку 12.5

кграма воде на сат и коњску снагу, оштетена би била општина наспрам гаранције Кунове: на утрошак воде у 10.4 кграма на сат и коњску снагу: јер, кад би се тај мањак Кунове гаранције наспрам Тозијеве који износи: 2.1 кграма на сат и 1 коњску снагу, у погледу на 360 радних дана а 20 сати, и просечно само 30 коњских снага, капитализовао, општина би набавком Кунове инсталације ослобођена била од годишње камате на већи капитал од 60.000 динара, коју би камагу сносила набавком Тозијеве инсталације, докле год ова траје.

4.) Този износи у својој понуди инсталацију парних казана чији ефект он базира на утрошку енглеског каменог угља. Београдски водовод трошиће српски угљ, чији је ефект грејања мањи од онога енглеског угљена, и према томе, Тозијева инсталација парних казана, била би недовољна за потребе машинске инсталације београдског водовода, и

5.) Набавком Тозијеве машинске инсталације за београдски водовод, општина београдска товарила би себи бригу на врат, да ступи у додир са фабрикантом, који на београдском водоводу мисли да изврши оне експерименте, који су му потребни да на трошак општине вароши стекне ускуства у грађењу машинских инсталација за водоводе, а то би општину вароши Београда коштало скопо, поред тога што би била изложена неизлечимим мизерама једне лоше машинске инсталације свога варошког водовода. —

Част ми је учтиво известити председника комисије да у прилогу овоме враћам;

а.) писмо поштов. председништва општине.

в.) четири листа цртежа Тозијевог пројекта, и

с.) две штампане свеске Тозијеве понуне.

17 Маја 1891 год.

у Крагујевцу.

Машински инжењер
УПРАВЕ ВОЈ. ТЕХНИЧКИХ ЗАВОДА.
Тоша Селесковић с. р

паоника.“ Чета Мијатовић пак каже: „Али Лазар и ако је био цар, није био једини самодржавни господар српског царства. Зет његов Вук Бранковић владаше једним од најлепших и најбогатијих крајева српске земље, онако исто самодржавно, као што владаше Лазар другим крајем.

И баш с тога, што је Вук владао у својим областима самодржавно, скоро независно, а у општим стварима признавао хегемоност Лазареву — све његово спољно политичко дељање — ако је слободно употребити тај израз — тако је уткано са радovima Лазаревим, да се од њих не може одвојити

Једанпут смо споменули, да је Урош, кад је био принуђен бегати од убице Вукашина, нашао склоништа најпре код Вука, као ближег, па после код Лазара. Када је било питање ко ће сести на српски престо после смрти Уроша, Вук је такође био уз Лазара. У борбама што их је кнез Лазар имао да издржи са ужичким властелином Николом Алтомановићем, има изгледа да је и Вук био уз Лазара.

Али има нешто, што се је још раније догодило. Г. П. С. Срећковић саопштио је

у 64. књизи „Гласника Срп. Учен. Друштва“ у српском преводу Виланијеву повест из зборника „Scriptores rerum italicarum.“ У тој се повести говори о борбама два српска великаша, што је дало повода угарскоме краљу Лудвику,* да се умеша у српске ствари. Ако се усвоји мишљење г. Срећковића, да су та два српска великаша били Бранко,** отац Вуков и Лазар — а по доказима наведеним и излази тако — онда се може појмити онако држање вуково за време косовске битке. Чак ни срођење његово с Лазарем није га могло умекшати. Али би тада морали помаћи и његову жељидбу за много година у назад.

Ну ово питање не засеца толико у главну ствар, и ми смо га поменули само

* Том су приликом Мађари обновили један мали градић, код садашњег седа Раденковића у Мачви. У њиви Мидана Филиповића, која се зове „Берамидара“ још се налазе цигле, а кад је пре неколико година орао, нашао је исти селак и на остатке од зида. Да не буде ту био градић Витва, што га је кнез Лазар с околином једном приликом поклолио ман. Раваници?

** Драгашевић држи, да су та два властелина била Алтоман и Лазар. Ни то не квари главну ствар, јер је г. Срећковић са Виланијевом повећу доказивао само, да су за живота цара Уроша биле борбе између његове властеле.

за то, да повест о Вуку буде, што потпунија.

Ми се сада приближујемо далеко знатнијим догађајима, у којима је Вук играо једну од најглавнијих улога.

Али пре но што приступимо ређању тих догађаја вредно је, да се спомене, да је Вук проширио међе своје државе, као што смо још у почетку казали, земљама Балшића, Алтомановића и синова Вукашипових.

Када се је Лазар, због пада Ниша, морао да обавезе, да Турцима учини са своје стране неке уступке, цео српски народ некако је невољно сносио то. Сам Лазар, не зна се, да ли уз припомоћ Вукову, морао је да утишава немире на северу, нарочито од Маџара, који су упадали у Мачву и пленили је.

Ниш је предаг 1386. год., а одмах годину дана после — 1387. — догодила се борба на Плочнику, где су Турци онако грдно настрадали. Победа српска на Плочнику има се уписати у заслугу само храбрости Милоша Обилића, а за то ће о њој бити речи, кад се буде говорило о Милошу Обилићу.

Кад су ова два последња акта у седници одборској од 23. Маја 1891. г. прочитана, одбор је решио, да се понуда Тозијева одбади и пусти у извршење решење о уступању набавке машина г. Куноу из Штутгарта.

Према овоме, до надзорне водоводне комисије нема никакве неправилности у овоме раду. —

Уредништво је добило ово писмо с молбом, да га у листу објави :

Штовани г. уредниче!

У 26. и 27. броју „Београдских Општинских Новина“ од ове године, штампане су стенографске белешке са састанка одбора београдске општине, који је држан 13. маја т. г. и на коме је било говора о познатој понуди г. Тозија и компаније из Лењана у Италији а за набавку машинске инсталације потребне за нови београдски водовод; па како у тим штампаним белешкама нису добро записани моји одговори на извесне приметбе г. г. одборнике Андре Одавића и Стеве Чађевића, и како ми је, као што из штампаних бележака видим, одборник г. Ђока Димитријевић учинио једну приметбу, на коју му у седници нисам одговорио с тога, што сам је пречуо, молим вас, да у првоме броју „Општ. Новина“ одштампате ово што следује, као допуну објашњењима, коју сам, на томе састанку, као члан надзорне водоводне комисије, давао општ. одбору, јер би необавештени читатељи могли извести закључак: да су поменуте приметбе умесне кад на њих нисам одговарао.

Г. г. Одавић и Чађевић у својим говорима који су одштампани у 26. броју „Београдских Општ. Новина“ на страни 127. приметили су „да Този ставља београдској општини на расположење за три месеца 1 свог машинисту и монтера.“

На ове приметбе имам да одговорим да нам Този у томе погледу, није нудио ништа више него Кун и остали понуђачи

јер у условима које је прописала надзорна водоводна комисија у споразуму са руковођацем грађења водовода г. Смрекером, стоји: „да сваки понуђач мора дати своје монтере и једнога свога машинисту на три месеца.“

Даље, г. Одавић је напоменуо: „да нам г. Този нуди машине франко вагон Београд“, и на то имам да одговорим: „да Кунова понуда гласи: франко Беле воде у Макишу.“

Г. Ђока Димитријевић у своме говору који је одштампан у 27. бр. „Општ. Нов.“ на 132. стр. рекао је: „да је сличан случај био са понудама на оферталној лицитацији за електрично осветљење Београда, јер се и тада један понуђач задоцнио те је депешом јавио, да је послао понуду и да ће иста за неколико дана стићи у Београд, па да сам се тада и ја, као члан комисије за осветљење, сложио са осталим члановима те комисије у томе да се сачека и та доцкан послата понуда, и да је водоводна комисија била сувише строга, кад код лицитације за набавку машинске инсталације за водовод није хтела да узме у обзир и доцније стигавшу Тозијеву понуду.“

На ову приметбу г. Димитријевићеву имам да одговорим: да случај који је поменуо г. Димитријевић код лицитације за осветљење, ни у чему није сличан са оним, што је било са Тозијевом понудом, јер код лицитације за осветљење нису понуде биле још ни отворене кад је депеша задоцњеног понуђача стигла, те је се онда могло и решити; да се сачека и та понуда, а Тозијева депеша, којом је јавио да истога дана шаље своју понуду поштом, стигла је седам дана после одређеног рока за примање понуда; шест дана после онога дана кога су све понуде отворене и њихове цене у нарочити протокол уведена, а други дан пошто су сва срачунавања довршена, понуде детаљно проучене, закључак донет да се Кунова понуда, као у свему најпробитачнија од-

бору општинском препоручи и напоследку лицитациони протокол закључен и од свију присутни чланова комисије потписан.

Примите г уредниче и овом приликом уверење о моме поштовању.

4. Јула 1891. г.

Београд

Коста Д. Главинић
ОДБОРНИК ОПШТ. БЕОГРАДСКЕ

ИЗВЕШЋЕ

о клању стоке на општин. клањници
ЗА ВАРОШ БЕОГРАД
За месец Јуни 1891 год.

Заклато је за грађанство :

436 волова, 130 крава, 150 телаци, који су укупно тежили 4691 килу, 119 овнова и оваца, 6812 к. јагањаца, 2 козе, 527 јагаради; — 599 свиња који су укупно тежили 51,247 кила, 2 прасета до 20 кил. а и једно прасе до 10 кила.

За војску и остале држ. заводе заклато је: 350 к. волова, 61 к. крава и 3109 к. јагањаца. — Од ове стоке коју је лиферант клао, издато је за официре 11,252 киле, а претекло је и у варош за грађанство унето је 3307 кила, за издато месо официцирима и за претекли вишак, који је у варош унет, наплаћена је прописна такса — аренда.

Приход од заклате стоке за грађанство био је 27,760 90 динара. — Од заклате стоке за војску и то: за месо издато официцирима, за претекли вишак који је унет у варош за грађанство наплаћена је такса — аренда у 1786 60 динара.

Свега је био у приход од аренде месарске у месецу Јуну 29.547.50 дин.

Од напред напоменутог броја свиња, марвено лекарским прегледом нађено је девет комада бобичавих, од којих је месо прописно поништено.

Код месара било је у месецу Јуну ових неуредности и кријумчарења: 34 к. средњих

За сад ће мо се задржати на битци код Пирота.

Садани Пирот Турци су у то време звали *Шаркој*. Немачки историк, Герлах, у своме делу „Tagebuch etc.“ што га је написао 1578. год. вели „да је у Пироту био један грађин, од кога стоје још 4 куле са јаким зидовима у околу. Хришћани веле, да су ту били дворови Милошеви, који је убио Турског цара Мурата.“ И доиста у то време је био грађин у Пироту. После борбе код Ниша и Пљочника Лазар је појачао посаду у њему. Она је могла износити до три хиљаде људи. У оно време то не беше мало за један грађин. Лазар је то учинио с тога, што се надао, да ће Турци поновити нападе на његову државу.

И доиста тако и би.

Десно оделење турске војске, под Алипашом.*) пошто се из Софије кренуло, дође под Пирот и отпочне формалну опсаду. Заповедник српске посаде био је Димитрије Војиновић. Када смо споменули ово име, неће бити згорег, да се и о њему која каже.

Војвода Димитрије Војиновић био је из далека род Немањићима, а син кнезу Војиславу Војиновићу.*) Кад се цар Урош по други пут женио, он је узео за жену Јелисавету, кћер кнеза Војислава, а сестру овога војводе Димитрија. Према томе он је био род кнезу Лазару. Војвода Димитрије већ је у то време био јунак на гласу. За њега Левенклав каже, да је имао херојску храброст и снагу, и да се није бојао ни више хиљаде људи, само кад је уза се имао неколицину верних.

Али сва храброст Димитријева није помогла. Турци су освојили били Пирот, и почели га рушити, и срушили би га доиста, да Димитрију не дође у помоћ Вук. Са Вуком је тада било око 20.000 бораца. Кала су Турци опазили, да се Срби приближују они су почели узмицати. Само облак прашице пошав дапањем Драгоману показивао је, где су се гдели.

Пошто је тако Турке протерао из Пирота, Вук је сматрао за прву своју дужност, да оправи оно, што су Турци поква-

рили. Подигао је најпре оне 4 куле, затим направио чвршћа градска плавна, опконавши их великим рововима.*)

У ово време више је но сигурно, да је Лазар поново повратио Ниш српској држави.

Борба око Пирота десила се некако у јесен 1388, год. Реке се беху излиле и бејаху највећа сметња за кретање војске. То и учини, те се те године Мурат не крену наново на Србију. Само се задовољио што је на појединим местима у Бугарској распоредио јаке гарнизоне.

Даље време г. Мишковић овако прта: „Обе су стране знале шта им доноси пролеће. И Срби и Турци видели су, да им предстоји крвави рат на жовот и смрт; па зато су се почели озбиљно, да припремају за тај судбоносни догађај.“

Ради тога се о Божићу 1388. год. или тако око Божића, и искупише код Лазара главније српске личности, да се договоре, шта им ваља радити.

Међу првима био је ту Вук Брањковић, па други зет Лазарев Ђурађ Срацими-

*) по Левенклаву. Цинкајзен каже, да је то био Факши-бег, а Нешрије опет Јакши-бег, Ајне-бег и Саруда-паша.

*) И. Руварац мисли, да је Димитрије био син Ђесара Војине.

*) Последње остатке овог града порушили су Срби у Српско-бугарском рату 1885. год.

